Afghanistan Digital Library

adl0604

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq

This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (http://afghanistandl.nyu.edu/). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser. When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 1 of 52

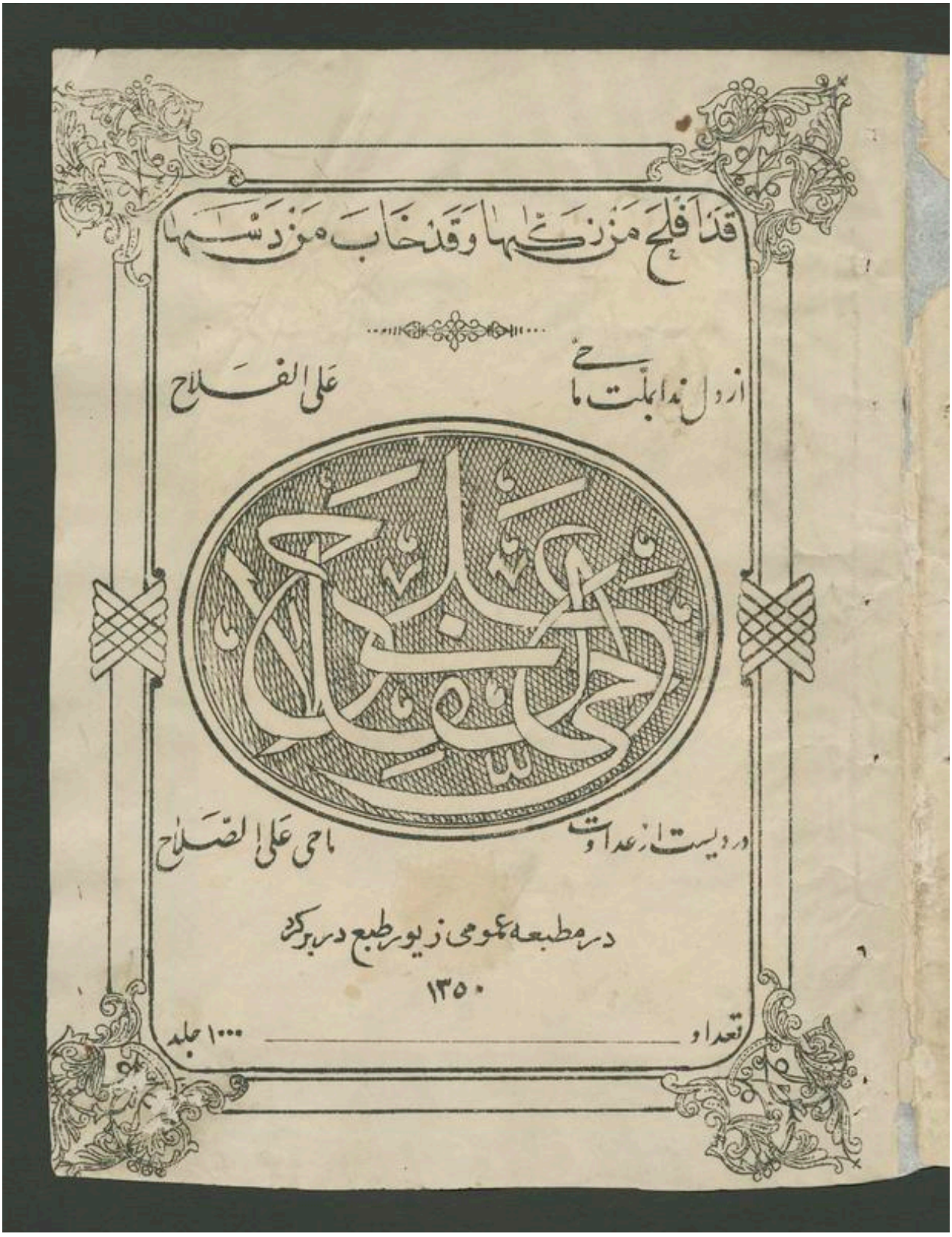

سر داران بزرگ فتح معر که استقلال که در
صفحات جراید به حیث سمبول آزادی شناخته می شوند

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 3 of 52

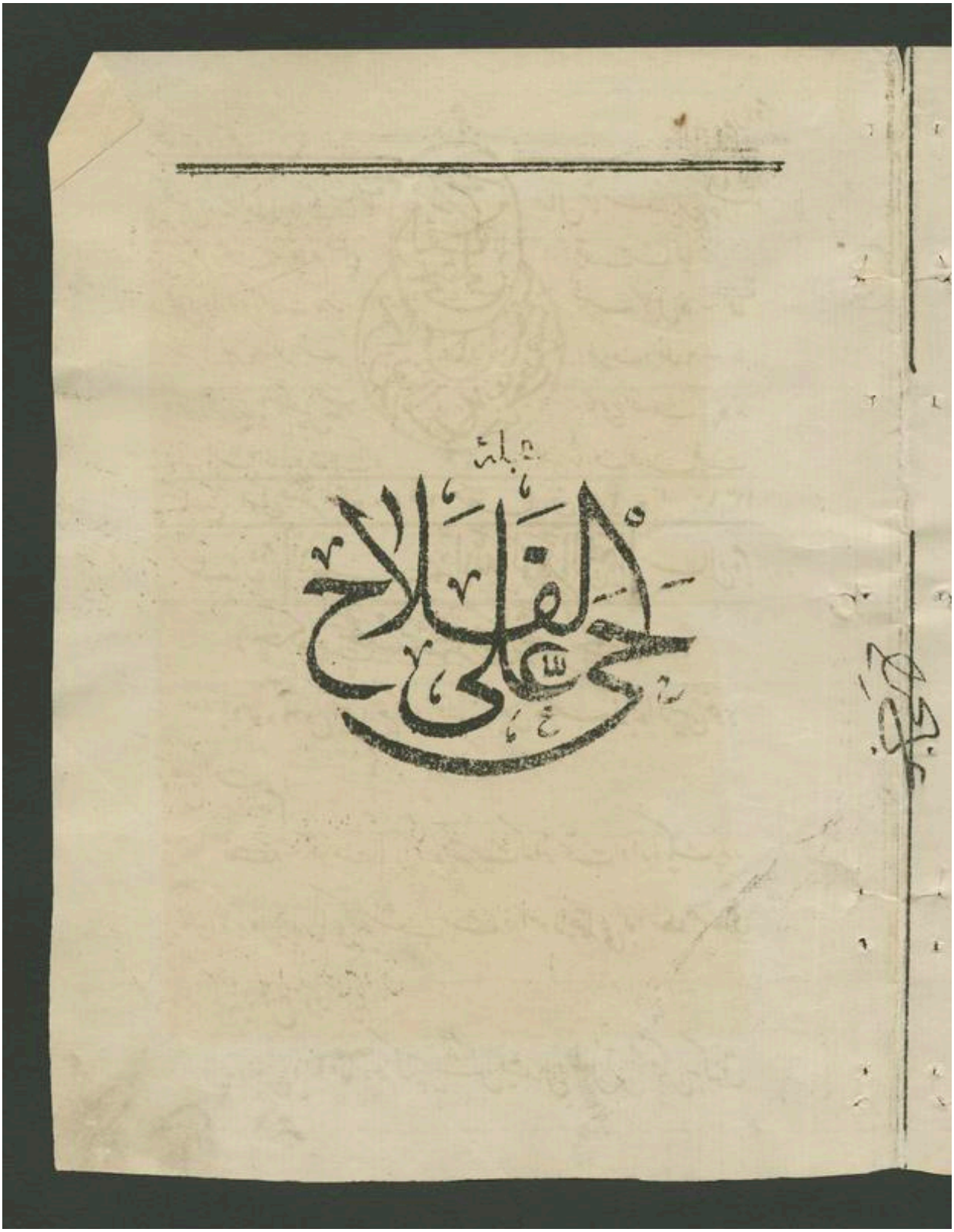

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 4 of 52

شماره دوم ۲ سال دوم

کفیل جمعیة العلماء، ملا بزرگ صاحب
سر محرر محمد میر غلام منشی
محل اداره وزارت عدلیه
نشر در هر ماه یکمرتبه
امور تحریریه باسم کفیل صاحب
اداره در نشر و اصلاح مقالات آزاد

سال تاسیس برج جوزا ۱۳۴۹
قیمت سالیانه
شهر کابل ۵ - افغانی
اطراف داخله ۶ - "
خارج نصف پوند
طلبهٔ معارف نصف قیمت

تاریخ اول صفر المظفر ۱۳۵۰ مطابق ۲۸ جوزا ۱۳۱۰

شماره دوم | بسم الله الرحمن الرحیم | سال دوم

(حکومت چیست و شوری از هر چه)

باوجود وضوح میخواهیم که از فلسفه این دو مسئله بقارئین خود توضیح کنیم :-

فلسفه حکومت | دائرهٔ بشریت که از تحت ادارهٔ یک پدر بیرون و بدوائر پدرهای کثیر منشعب شد در امور اجتماعی بواسطهٔ همسری پدرها نکتهٔ بوقوع انجامید .

چه در بین دو نفر منازعه که پیش میشد حل و فصل آن ناممکن بود که حق

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 5 of 52

بجانب یک جانب را میگفت داخل جنبه او شمرده میشد لذا حسب ماده
که احتیاج موجب ایجاد است بحکم ضرورت شخصی متدین امین عاقل فاضلی را
که طرف اعتماد فریقین واقع میبود حکم مقرر کرده هرانچه وی فیصله میکرد
طرفین قبول مینمودند چنانچه همین اصل تا حال هم در اسلام باقی است و در مسائل
حقوق حکم حکم مانند حکم قاضی شرع عام رعی الاجرا است رفته رفته که شعب
بسیار و منازعات کثرت پیدا کرد یک نفری که نسبت بهمکنان
در فضایل اخلاقی ممتاز دیده می شد قرار انتخاب تمامی مکلفین از برای این امر
مختص باسم امیر یا رئیس اختصاص یافته یا محتاج کسوت و نفقه و
سکنای او را جماعه بقسم اندازتهیه میکردند تا اینکه دائره وسیع تر
شده احتیاج بوجود خدم و دیوان وغیره وغیره افتاده تشکیل بیت المال
و دوائر حکومتی وجود پیدا کرده هم درین زمینه سوء استعمال آن اسوة
حسنه و خودغرضی های تقدیرین در امارت یا ریاست توارث و تغلب
وجود پیدا کرد کار بنا اهل منتقل گردید و از سوء اجرآت امیر یا رئیس

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 6 of 52

نااهل جماعه به تنگ آمده بعد از هزاران خونریزی ها و کشمکش بقیام شورای ملی کامیاب شدند .

شورا] درحقیقت وظائف نظری همان شخص منتخب اول الذکر را اداره میکنند طرق خیر و بهبود جامعه را بنظر صحیح سنجیده قانونی ترتیب و بارائه حکومت میرسانند تا در محل اجرا گذاشته شود تا اینجا که بیان شد کلیه عمومیه جامعه بوده ولی درین باره تفریقی در جامعه اسلامیه وغیره وجود دارد آن هم باید ناگفته نماند .

اجانب که پابند قانون سماوی نبوده مجلس شورای شان در وضع هرگونه قانون آزاد و قوانین شان باساس متین لازوال بنا نایافته همواره اقتضائی و در مقام تغییر است اسلام پابند قانون سماوی بوده گاهی در مقابل آن چیزی از خود ایجاد و ابداع کرده نمیتواند قانون معمول به مذکور شان بیک اساس متین و محکمی بروی کار است که تغییر و تبدیل را هرگز دران رخنه ممکن نیست وظائف شورای اسلامی علی العموم بموافقت قانون مذکور است

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 7 of 52

که جمیع اجراآت بر وفق آن بوده خلاف نشود فرضاً در امور اداری که در اصول اربعه قرآن خبر قیاس اجماع سلف کلیه و جزویه نیابند در امور مباحه حسب اقتضای وقت شوری کرده آنهم بمدلولهٔ لَا تَجْتَمِعُ اُمَّتِی عَلَی الضَّلَالَةِ از لغزش و گمراهی مصئون و عین صواب گفته خواهد شد.

تبصره] در دیوان تمیز و شوری عقل مخلوق نمی تواند که از وجود خالق خود انکار کند اینهم ثابت است که عقل مخلوق نسبت بخالق خود سراسر قاصر و بعجز خود معترف است طیاره اگرچه هواپیما است اما با دراک کمالات موجد طیاره پی برده نمیتواند سوای سرعت و بطائت سیر و عروج و نزول خود بدیگر چیز قادر نیست، آنهم عاملی بکار دارد استعداد او باندازه است که در وی تعبیه شده بر علاوه بکمالات طیاره ساز چه میداند.

قصارت عقل را بدلائلی که ما در مجلهٔ ماهواره (۱۰ و ۱۱) سال گذشته درج نموده ایم حواله داده عقل را در این مقابله نهایت عاجز ثابت میدانیم چون خالق حکیم و عالم مطلق و فعل حکیم از حکمت خالی نبود و آنچه ذات اقدس او

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 8 of 52

قانونی از برای خیر مخلوق خود نازل فرموده سراسر خیر و بالکل بهبود بوده
اگر ما از قصارت عقل و قلت درایت بفائده کدام مادهٔ آن ندانیم یا مرض را
پرهیز بعضی نعما را که در ظاهر بعذوبت و شیرینی جلوه میدهند و در حقیقت
نظر بمرضی که داریم سم مطلق است آنرا نه پسندیم قصور بر ماست و بموجب
آیه فیض هدایه وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی و احادیث
شریفه و بفحوای العلم ثلاثة آیة محکمة او سنة قائمة او فریضة
عادلة قیاس و بمدلول اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم
فرموده صحابه کرام هر چهار باب آن قانون سماوی گفته میشود که عدول
از هر کدام آن تیشه بریشهٔ خویش زدن است .

فایده] صورت ترجیح قانون اسلامی که از طرف خالق آن است
بر قوانین مخترعه مخلوق مسئله ظاهر است چیزی که خدا میداند فکر عالم از
ادراک آن بمراحل پس ماندهٔ عقل مخلوق را چه یارا که در مقابل صوابدید
خالق خود سر بالا کرده بتواند اضافه از ان دیگر دلایل ترجیح هم موجود

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 9 of 52

ما از آنجمله بدو سه دلیل آتی اکتفا میداریم :-

(۱) قانون اسلامی بواسطهٔ وحدت خود مسلمین شرق وغرب را متحد و متفق ساخته شقاق و دوئی دران راه ندارد همگنان بیک عروة الوثقی چنگ زده تحت یک قانون امر حیات دارند واجانب اگرچه در یک منطقه بوده باهش دارند بواسطه تفرقه حکومت و اختلاف آراء قوانین شان از هم جدا و نفاق و دوئی در بین شان برپاست .

(۲) در قانون اسلامی موافق قواعد موضوعهٔ آن تنها یک پادشاه ذی اختیار بوده شوری و وزراء صرف حق اظهار رأی را دارند چنانچه اسم آن که شوری است به مسمی شهادت میدهد که مشورت است دراینصورت خودغرضی و استبداد اگر باشد از طرف شخص پادشاه خواهد بود نه از طرف دیگری !

دراجانب چون واضح قانون اعضای پارلمان است خودغرضی های

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 10 of 52

همه اعضاء در امور جامعه مداخله کرده میتواند جائیکه خودغرضی یکشخص باشد کجا و جائیکه خودغرضیهای چند شخص باشد کجا!

(۳) در اسلام اگر یک شخص پادشاه ذی اختیار است آن اختیارات او هم بطور مطلق العنانی نبوده در تحت قواعد دستور آسمانی اختیار داری دارد خودغرضی اگر داشته باشد هم بسیار جزوی اما از دائره اسلامی بیرونی کرده نمیتواند.

اجانب با وجود کثرت آزادانه واضع قانون بوده خودغرضی آنها بنیاد کن تمام جامعه میگردد.

کسانیکه از بی علمی قوانین اسلامی را بترقیات عصری غیر مکفی میدانند نقصان در عقل آنها است نه در قانون ایزد بیهمتا این مسئله را به مجلهٔ ماهواره آتیه پوره توضیح خواهیم داد انشاء الله تعالی.

اسلام نقد شورای خود را از جمیع غل و غش و اجراآت خودغرضی ها پاک ساخته در طرز اجرای امورات عصری که در قانون

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 11 of 52

آسمانی مشخصیه و نظریه آن وجود پیدا کند بموجب این آیه مبارکه قانون الهی که امرهم شوری بینهم وشاورهم فی الامر اساسی از برای قیام شوری آموزانیده حضرت ختمی مرتبت صلی الله علیه وآله وسلم بدرجه این اصل را اهمیت میدهد که در هر مملکت شورای اسلامی نباشد مرگ مسلمین مسکونین آن سرزمین برحیات شان شرف دارد قال رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم اذا کان امراءکم خیارکم واغنیاءکم سمحاکم وامورکم شوری بینکم فظهر الارض خیر الکم من بطنها باانتفای شرط انتفای مشروط لازم.

بلی شورای دانشمندان فحول عقلا هم نهایت بهتر وبرتر وتبادله افکار درصحت مطلب نهایت مؤثر است چیزیکه درین باره بسیار باعث جلب توجه است اینست که هر کاریرا که حکومت در تحت حوزه اختیارات خود که بموجب قانون اسلامی برضاء ومشورت ملت کند ملت به بسیار خوشی باجرای آن پیش می آید ازهمین

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 12 of 52

بوده که حضرت عمر فاروق رضی الله عنه در گذاشتن خراج یهودی ها و نصارای آنحدود را هم داخل مشوره میفرمودند.

یکچیز دیگری که قابل مذاکره است از ما ماند که آنرا هم باید ناگفته نمانیم و آن اینست که اکثر حکومت های دنیا بواسطهٔ که تبعهٔ آن ها اهل ادیان و اقوام متفرق است بر علاوه حاکم و پادشاه از یک دین و قوم و رعایا از دیگر، چون پابندی شان بقانون سماوی هم نبوده باید بالضرور قوانین موضوعه شان بمراعات سیاست مدن شان مختلف باشد قیاس حکومت متبوعه مان بحکومت های دیگر خلاف است از فضل خداوند افغانستان از چنان یک جامعه تشکیل یافته که تبعهٔ آن تمامی از یک قوم و زبان و دین، حکومت آن هم از قوم و دین خود شان است افراد غیر دین اسلامی مثل اهل هنود و یهود اگر در بین شان وجود دارد بنهایت قلت است که در حکم عدم محسوب اند گویا افغانستان تمامی مانند یک عایله، پادشاه شان بمنزلهٔ پدریکه ادارهٔ

عایله خود را کند قوانین مطلوبه شان بضرورت عقلی از تدبیر منزل است در اجرات
حکومت نقصان مالی وجود ندارد چه حکومت و ملت از هم متفرق نیست
اگر مال در جیب ملت بماند هم از حکومت و اگر در جیب حکومت بیفتد هم خزینه
ملت است هر ملت عسکر حکومت و حکومت در مقام سکون پدر و
بوقت شورش هر عسکر ملت است اضافه تراتیازی در ملت و حکومت
نیست . تنها در مملکت مان تعدیل اخلاق و جلب منافع عموم مطلوب
است نه چیزی دیگر .

ولی این دو مطلب بزرگ خیلی مهم و از برای پیشبرد آن مملکت
بتدابیر و تجاویز عمده محتاج است و همچه تدابیر کار عقلائی گفته میشود که
به عادات قومی دانسته و با مور سلطنتی عالم باشند قوه نظری شان
کسوت عملی را در بر کرده باشد و ملت را با صابت رای و دیانت
و خیر خواهی شان اعتمادی باشد که از آنها بوکلای ملت تعریف و تجامع
شان باصطلاح شوری تو صیف میشود اگرچه این مملکت از بدی نام

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 14 of 52

قبلاً شوری داشت ولی چه شورای دستمال خودغرضی از برای عدم تعدیل اخلاق انقلاب و از برای سلب منافع عمومی تعمیر کوتی های پغمان نیست الاهم فالاهم و تأسیس شهر دارالامان دو شاهد عدول موجود اند اگر شورای حقیقی موجود می بود ملت چرا در گرداب انقلاب غرق، پول بیت المال بمصرف بیفائده متخصصین و قیمت مصالح خارجی میرسید از همه گذشته اگر موافق قانون آسمانی اجراآت می شد هم اینقدر هرج و مرج در ملت بوقوع نمی انجامید .

فلسفهٔ انقلاب گذشته طبعی بود امر اتفاقی و فوق العاده نبود که از نظر عاقل مستور و عدم جلوگیری آن در لاشعوری یا غلط فهمی محسوب می شد چه تاریخ شاهد و مشاهده گواه آن است که جمیع نوائر انقلاب و حرارت حرب و ضرب که در عالم افروخته شده هیزم آن بجز ایرادات و یا اوامر دیانتی نبوده و نیست اگرچه اجانب از برای دفع این امر در ترویج دهریت و مقابله های غیر دینی خدمت وطن و غیره غیره را بروی کار

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 15 of 52

کرده اند اما تا بحال در صدی دهم کامیاب نشده اند اگر شورای حقیقی
وجود میداشت چرا دولت در انقلاب می افتاد و اگر تعدیل اخلاق می شد
زمام اقتدار چگونه بدست رذیل ترین مردم میافتاد .

خدارا هزاران حمد که اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی سنجش افغانستان
یکدانیست مبرا از شخصیات و خود غرضی و همواره همت والای شان
مصروف ترقی و بهبود ملت است و از بس که از عنفوان شباب
در عصر امیر شهید و امان الله خان شاه مخلوع داخل کار و در داخله منصب
بزرگ و وزیر حرب و در خارج سفیر مختار ، هرگونه تجربات کرده و عواقب
جمیع امور را آزموده نیک و بد و گرم و سرد را دیده و بانتها درجه تجربه کار و
دیانت شعار ثابت است بی آنکه از طرف ملت التجائی و یا از کدام
جانب قاصری باشد از برای بهبود امور ملت شورای حقیقی را بر پا و کلای
ملی را یکجا کرده اینک بروز دوشنبه ۱۴ برج سرطان در سلامخانه پیش
روی ارگ مبارکه افتتاح شورای موصوف را با یکجهان جوش خورسند

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 16 of 52

حالی و یک عالم مسرت و امیدواری آتی میفرمایند و بعد از انکه تمام مامورین کشوری و منصبداران لشکری با وکلا و اعیان ملت تجامع می نماید اعلیحضرت ممدوح این خطابهٔ حسنه را ایراد میفرمایند .

اعلیحضرت نادرشاه شهید درحالیکه در تهداب مکتب حربیه نزول فرموده ومیخواهند سنگ تهداب را بگذارند .

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 17 of 52

عیناً نطق اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی

بسم الله الرحمن الرحیم

این مجلس شورای اسلامی را بنام خدای قادر توانا که بخشاینده سعادت دنیا و آخرت است افتتاح میکنم و از بارگاه ایزد متعال برای حکومت و ملت افغانستان توفیق میخواهم که بسایه شریعت مطهرهٔ حضرت محمد علیه الصلوة والسلام باین خاک پاک اسلام خدمات برگزیده ابراز کنند و بار دیگر در اعلای کلمة الله و ترقی و تعالی افغانستان موفقیت و کامیابی حاصل نمایند.

عزیزان من لله الحمد که باره دیگر افغانستان را از مصائب و نوائب نفاق و خانه جنگیها مصئون و [illegible] می بینم و بخاطر آسوده و دل پر از امید شروع بتأسیس این مؤسسهٔ شورای ملی مینمایم میخواهم معنی شورای ملی را بشما شرح کنم الحمد لله همهٔ ما و شما مسلمان هستیم مشوره اساس کارهای ماست ما بحکم قران عظیم الشان (وشاورهم

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 18 of 52

فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله) بمشوره کردن مکلف بودیم
و هستیم و خواهیم بود حضرت محمد علیه الصلوة والسلام در حل مسائل مشوره
میفرمودند !

خلفای راشدین رضی الله تعالی عنهم مشوره کار میکردند، خلفای
بنی امیه نیز مشوره میفرمودند! لیکن خلفای بنی عباس مشوره را اساس
متینی برای پیشبرد امور قرار داده، وکلای ملت به دربار خلفای عباسی
حاضر می بودند.

وحکومت تمام کارها را با وکلای ملت مشوره میکرد، بعد از
خلفای عباسیه سلاطین اسلام مشوره را منافی قوت و اقتدار خود دیده
باین اساس ترقی و تعالی کمتر توجه نمودند بنابرین خیلی دولتهای انقراض
و تغیر و تبدل در عالم اسلام واقع شد !

در افغانستان مشوره از قرنهای مدیدی باینطرف دوام
میکند چنانچه هر گاه افغانها را حاکم عادل ملت افغانستان گفته میتوانیم،

برای ما ملت مشوره چیزی نو نیست سلاطین گذشته اگر مشوره
ملت کار نکرده باشند لیکن ملت در قبایل وعشائر خویش جرگه خود شانرا
تا امروز متروک قرار نداده اند وحکم جرگه در قبائل وعشائر نافذ است
امان الله خان شورای دولت تشکیل کرد وکلای ملت بمرکز حاضر شدند
لیکن آن شوری یا جرگه افغانستان مفید ثابت نشد .

خیر! از خدا میخواهیم که بار دیگر آنچنان واقعات سیاه در افغانستان
رونده و این موسسه «شورای ملی» ما و شما را موقع و فرصت و درایت
عنایت فرماید که تمام موجبات شکایات را از بین ملت و حکومت
رفع نمائیم تا ملت بر رغم سابق حکومت خویش را از ملت و خادم به بهبود
و ترقی کار مملکت بداند!

(شورای ملی) امروز مثل شوری های سائر ملل که بمرور ایام ترقی
و اصلاحات بخود حاصل کرده یک نمونه ترقی شوراهای سابقه ماست
اگرچه ملت تا امروز اینطور یک چیزی را خواهش نکرده، لیکن چون

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 20 of 52

من (شورای ملی) را اساس ترقی و وسیلهٔ مخصوص اصلاح مملکت
میدانستم و میدانم روز اول در (خط مشی) خود اعلان کرده ام شکر لله
که درین فرصت پر امن افغانستان با فتتاح آن موفق شدم،
وقتیکه شما کتابچهٔ حقوق (شورای ملی) را مطالعه کنید واقف میشوید
که شورای ملی امروز با شوراها و جرگه های پیشتر چه فرق دارد، اگر شما
حقوق خویش را صحیح استعمال کنید همیشه رفتار و روش حکومت را
مراقب باشید و برای اصلاحات همیشه سعی بلیغ بفرمائید (شورای)
افغانستان بانی امنیت و مؤسس ترقی و تعالی مملکت خواهد شد،
و با مید خدای عزوجل خانه جنگیها و نفاق و شقاق برای همیشه ازین وطن
معدوم خواهد گشت . مسایل شخصی باعث زوال و اضمحلال این
سلطنت اسلامی نخواهد شد! و همه وقت این ملت آسوده خواهد
ماند تغییر و تبدیل سلطنت سبب استیصال ریشه های ترقی و تعالی
ملک و ملت شده نخواهد توانست! به اشقیا نوبت حکمرانی نخواهد

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 21 of 52

رسید همیشه زمامداران نیک و حکام صادق و محسن ملک و ملت
در خدمت افغانستان انتخاب و مشغول خواهند شد! استبداد
بدعت پرستی، رشوت ستانی، یک قلم در قلمرو این مملکت
رونما نخواهد گردید! گفته میتوانیم روزیکه وکلای ملت در شورای ملی
حقوق خویش را شناختند و خیر و شر را از روی مفاد عمومی امتیاز
کردند و اغراض و تفرقه از میان رفع شد از همان روز دور سعادت
افغانستان آغاز خواهد کرد من از خدا مسئلت دارم آن روز سعادت
وطن عزیز ما و شما همین روز اول افتتاح شورای ملی باشد خدا قادر است
رحیم است کریم است همانطور یکه افغانستان را با این فرصت کم از یک
انقلاب خانه برانداز نجات داد و ملت افغانستان را امنیت عزت
و توانائی و اتحاد سر از نو بخشید از درگاه بخشایش ایزدی مایوس
نیستیم و امیدواثق داریم که انقلاب گذشته آخرین دور فترت و نکبت ما
ملت حساب خواهد شد و انشاء الله تعالی برای همیشه خاتمه یافت

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 22 of 52

واین روز افتتاح شورای ملی روز اول دور سعادت افغانستان خواهد
بود که تا ابد دوام خواهد کرد!

وکلای محترم ملت! مأیوس نباشید اینچنین ادوار ظلمت را
که ما و شما گذرانیدیم تاریخ ملل عالم در حیات سایر ملل دنیا نشان میدهد
بعد از هر سختی آسانی است و پس از هر تنزل ارتقاء و اعتلاء آمدنی است
بشرطیکه بندگان خدا از جاده حقیقت و انسانیت منحرف نشوند
و عیب را هنر و اسباب تنزل را وسیلهٔ ترقی نشناسند.

فرزندان و برادران عزیز من! آنچه از اجرا آست این دوره را
میخواهم خود من بشما بیان کنم سیاست خارجی امروزهٔ افغانستان است
تا شما از سیاست خارجی حکومت امروزه خود خوبتر واقف و مسبوق
شوید باقی مسائل را که در ظرف یکنیم سال و چند ماه شده! صدر اعظم
صاحب و وزراء بشما معلومات خواهند داد میخواهم از ابتدای ورود خود
بخاک پاک افغانستان تا امروز آنچه با دول متخابه معامله و مکاتبه

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 23 of 52

کرده ام بشما اظهار کنم تا بر شما سیاست خارجی من پوشیده نماند
وقتیکه من در خاک افغانستان قدم گذاشتم خودم وشاه یحیان
وشا محمود خان را در سمت جنوبی و محمد هاشم خان و محمد کل خان را در سمت
مشرقی تعیین نمودم! درین موقع در سمت جنوبی آثار نفوذ سقویان ظاهر
نبود و هیچکس حکومت سقوی را وقع و اعتبار نمیداد اما همینکه امان الله
خان در حدود قلات و مقر با عساکر قندهار نمودار شد دوباره عزم
استیلای کابل را با طراف واکناف مشتهر گردانیده اهالی سمت
جنوبی قدری متردد شدند و گمان کردند که من با برادران خود بطرف داری
امان الله خان خدمت میکنیم هرچند زیاده وانمود کردم که مطلب من شخصیت
هیچکسی نیست حتی خود من و برادران من برای اثبات شخصیت خود
نیامده ایم ما میخواهیم در افغانستان امنیت قایم شود و خانه
جنگی از میان رفع گردد و هر شخصی را که تمام قوم و ملت افغانستان
به پادشاهی انتخاب کنند همانشخص پادشاه شود اما با آنهمه اصرار من

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 24 of 52

اهالی سمت جنوب بی باظهار من متردد بودند مطمئن نشدند چه من مجبور بودم که اعلان پادشاهی خود را بدون اعتراف و تصویب تمام اهالی افغانستان رد کنم !

هرچند در مواقع بزرگ و در اوقات ظهور ناکامی و شکست اینمطلب را من تکلیف مینمودند من نسبت به نام پادشاهی بناخدای توانا توکل میکردم و مهربانی و لطف کردگار را بامداد یکه از نام پادشاهی بمن وانمودی شد مزح میدانم و میدانستم تا اینکه در اکثر طبقات اهالی سمت جنوبی تشتت افکار تولید شد و سقویان در سمت جنوبی قدرت کامله نیافتند گردیز و اکثر حصص خوست و ارگون وغیره جاها استیلا نمودند من در اینوقت اراده کردم تا از اقوام افاغنه سرحد آزاد استمداد کنم میخواستم از قوم ارکزائی استعانت نمایم در اینوقت راه مواصلت من و ارکزائیها در دست انگریزها بود بواسطهٔ حاجی محمد اکبر خان با حکومت انگریز داخل مذاکره شدم حکومت بریطانیا

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 25 of 52

موافقت نکرد و عذر غیر جانبداری را پیش کرد راه دادن ارکزائی را
منافی اعلان غیر جانبداری خود وانمود کرد، بهمین مضمون بمن نامهٔ
حکومت بریطانیا رسید که این نامه تا هنوز موجود است با اینهمه
مایوس نشدم و دست از کار نکشیدم قوم باغیرت جاجی و هم
یکصد منگل و احمدزائی در دست من بود بالآخر فیصله کردیم که از قوم وزیر
که برای امداد من و نجات افغانستان کمر همت بسته بودند و غیرت
اسلامی و افغانی آنها بجوش بود استمداد کرده شود وزیری ها دعوت ما
پذیرفتند و بحضورم حاضر شدند دولت بریطانیا براین مسئله بیشتر با من
درشتی کرد بجاجی میرزا محمد اکبر خان برین مسئله بسیار اصرار نمود که باید
وزیریها را از جاجی به وزیرستان خارج کنم و واپس بفرستم و هم
اعلانات و مکتوبات خود را اسمی اهالی قندهار و اقوام قبایل آنولا
بواسطه عبدالغنی خان از راه چمن فرستاده بودم آن همه دعوتنامهای
من باقوام قندهار و اچکزائی های غیرتمند رسید اما خود عبدالغنی

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 26 of 52

خان را حکومت هند مانع شد و انسداد سخت برای پیشرفت او نمود
و او را در قندهار نگذاشت همان است که بمجرد گرفتن اعلانات من
اقوام و قبایل ولایت قندهار قیام نمودند و عرایض خوشوقت
گردیدن شان نسبت بمجاهدات من و امادگی شان در مقابل سفویان
و اظهار استعداد شان باجرای اوامر من بسمت جنوبی برایم
رسید! با وجود آن همه اعتراضات دولت انگریز همین که حاجی
میرزا محمد اکبر خان را برای اظهار دلایل عدم امکان واپس فرستادن
وزیری ها به پاره چنار فرستاده من شاولیخان و شاه محمود خان
و محمد گل خان را با دیگر سرکرده های اقوام وزیری ها و یک عده حاجی
و منگل و احمدزائی و جدران و طوطاخیل و گردیزی برای محاربهٔ
کابل دلهو گرد اعزام نمودم هنوز دولت بریطانیا بر دلایل
عدم امکان قانع نشده بود که خبر فتح کابل رسید خلاصه قبل
از فتح کابل بین من و دولت بریطانیا بر مسئلهٔ مشارکت در بهها

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 27 of 52

خیلی تیرگی و پیچیدگی موجود بود من بحکم تقدیر مجبور بودم که از هر قوم
و قبیلهٔ افغان که امداد گرفته میتوانستم تشبث میکردم از من زندگانی
بجز نیم نفس چیزی باقی نمانده بود تهدید دولت بریطانیا نسبت
بمشارکت وزیرها و هم مظالم سقو در نظر من اهمیت نداشت زیرا
عرصهٔ حیات بر من تنگ شده بود من حیات با شرف
یا مرگ خود و خاندان خود را تصمیم کرده بودم! اهل غرض بعد از
فتح کابل پروپاغند میکردند که گویا مرا در موقعی که در سمت جنوبی
بودم دولت بریطانیا امداد داده است و من بدولت انگریز
امتیازاتی داده ام! من امروز بحضور شما و کلای ملت اعلان
مینمایم که من بجز فضل و رحم خدای قادر مطلق و فداکاری اهالی
افغانستان بامداد هیچکدام دولت اجنبی کابل را فتح نکردم
موفقیت من در نجات وطن بفضل خاص الهی و همت و غیرت
عموم ملت افغانستان بعمل آمده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 28 of 52

آن اشخاص واقوامیکه باحکومت اما نیه مخالفت داشتند
وهمچنین آن وزراء و مامورین وعسکر و روحانیون واعزهٔ ملت که
باعمال ضرر افزای شخص امان الله خان موافقت نداشتند مسلم است
که این عدم توافق آنها با او برای خیر وطن وسعادت ملت بوده
میخواستند که او را ازان حرکات ناعاقبت اندیشانه شهرت
پسندانه اش باز دارند که دران ابدًا لحاظ جذبات ملی ومذهبی کرده
نمی شد چنانچه بمشاورهٔ چند نفر اشخاص کوتاه بین ملت را ازخود متنفر واثر
ورسوخ همه خدمت کاران وطن راکه در موقع مخاطره برای خیر جامعه
باید خدمت میکردند دور نمود .

عزیزان من ! بنده خیلی متأثر شدم وقتیکه یاوه سرائی معترضین را
شنیدم سیاست من درافغانستان سر دراز ندارد وسیاست من
درافغانستان سیاست اشکار است من میخواهم هرچیز را بشما واضح
کنم تا شما ازهر چیز واقف باشید وبکارهای خود بدانید !

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 29 of 52

وقتیکه من در کابل رسیدم وشمامت باصرار و تاکید مرا پادشاه
افغانستان انتخاب کردید وزارت خارجه فوراً بتمام دنیا اعلان کرد،
بجواب اعلان وزارت خارجه ازهمه دول متحابه تبریک وشناسائی
حکومت حاضره اعتراف واعلان شد سفیر کبیر دولت علیه ترکیه در کابل
تشریف داشت وسفیر کبیر دولت بهیه شوروی نیز از همه اولتر بکابل
رسید دول متحابه یکی بعد دیگری سفراو نمایندگان خود شان را بدربار
افغانستان فرستادند من بنا بر اصول وقواعد بین المللی تمام معاهدات
راکه حکومت سابقه بادول متحابه عقد کرده بود تصدیق کردم دیگر هیچ
معاهده سری وعلنی نه نموده ام!

البته سال گذشته بعضی از دول بما امداد کردند چنانچه حکومت
بهیه برطانیا بدون کدام شرایط بافغانستان امداد کرد، این امداد عبارت
است از یک لک وهفتاد وپنجهزار پوند قرض بلا سود ودوهزار تفنگ
وپنجاه لک کارطوس وچون این امداد مبرا از هرگونه آلایشات سری

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 30 of 52

وعلنی است وبدون شرایط است من به ممنونیت قبول کرده ام امان الله
خان هم موترها وسیم های تلگ ف وغیره اشیا را از دولت برطانیا
قبول کرده بود ودر جنگ ملا عبدالله پنجهزار تفنگ وکارطوس از حکومت هند
گرفته است که این مسایل تا امروز اعلان نشده بود وهم در وقتیکه امان الله خان
در لندن بود از طرف دولت برطانیا مبلغ نقد ده هزار تفنگ بعضی
ادوات دیگر هدیه شده بود وامان الله خان آن هدیه دولت برطانیا را
قبول کرده بود من در سیاست خارجی آنچه کرده ام واضح میگویم وشما
خاطر جمعی میدهم که حکومت من تا امروز امتیاز وحقوقی بهیچ دولت
نداده است وتا من زنده ام انشا الله بقلم من اینطور چیزی امضاء
نخواهد شد ومن قطعا در سیاست خارجی افغانستان سر موی از نمی
خواهم داشته باشم وهم حکومت وملت خود را توصیه میکنم که بموقعیت
جغرافیای افغانستان هیچ گاه سیاستهای سری را تحمل ندارد از
سیاست های سری باید همیشه پرهیز کنیم .

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 31 of 52

بغیر از این اسلحه که دولت بریطانیا بما امداد کرده، هجده هزار تفنگ و یک کرور و هشتاد لک کارطوس از فرانسه قرارداد و خریداری کردیم که از انجمله قیمت ۹ هزار آن نقد پرداخته است وباقی را هم بمرور ایام می پردازیم دولت المان هم باوضعیت دوستانه نمود چنانچه باقی مانده مبلغ قرض را که امان الله داده بود بما تسلیم کرد و اقساط تادیه قرض را از شش سال بهشت سال تمدید نمود دولت آلمان پنجهزار تفنگ و پنجاه لک کارطوس بما داد و قیمت آن را هم بهمان قرضه که بهشت سال ادامیشود قبول کرد.

درهمین اوقات قریب پنجهزار تفنگ و پنجاه لک کارطوس علاوه ازین اسلحه که شرح داده ام از انگلستان خریداری نمودیم و پول آن را نقد تادیه کردیم!

همچنان از دیگر دول متحابه برای افغانستان اسلحه باقیمت مناسب خریداری کرده ایم معاهداتیکه جدید عقد شده و در شرف

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 32 of 52

تعاطی و سردست ما ست یا بمذاکرات آن داخل شده و میشویم .

معاهدهٔ جاپان و افغانستان عقد شده است و در شرف تعاطی است .

معاهده عدم تجاوز بین افغانستان و حکومت شوروی روسیه سه از نو عقد شده است .

موافقه کمیسر های سرحدی بین افغانستان و ایران عقد شده است .

معاهده تجارتی افغانستان و دولت شوروی روسیه داخل مذاکره میشویم .

در موافقه تبادله پست با دولت روسیه داخل مذاکره میشویم .

معاهدهٔ افغانستان و دولت علیهٔ حجاز عنقریب تحت مذاکره میآید .

خلاصه آنچه شده و میشود همه را بشما وانمود کردم و بار دیگر میخواهم بشما ظاهر کنم که مفید ترین سیاستیکه در افغانستان تصور میشود و من همیشه دوام آن را توصیه میکنم این است که باید افغانستان

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 33 of 52

بیطرف باشد و با همسایه های خود و تمام دول متحابه روش و سلوک خوبی
که منافی مفاد افغانستان نباشد اجرا کند و همسایه های خود را
عملی یقین بدهد که افغانستان موازنه جانبین را کامل محافظ نموده
روش دوستانه مساویانه با همسایه های خود دارد و خواهد داشت
و همین روش افغانستان برای خود افغانستان و برای همسایه های
افغانستان مفید ترین است .

راجع باقوام سرحد آزاد این مسئله ناگفته نماند که مسئله سرحد
آزاد یک مسئله معتنی بهای سیاست افغانستان و دولت
بریطانیه است افغانستان راجع بسلوک و روش با همی اقوام
سرحد و حکومت هند از اندیشه فارغ نیست میتوانیم بگوئیم اقوام سرحد
و ما از حیث مسلمانی و قومیت یک چیز هستیم دولت برطانیه
شاید این همدردی اقوام سرحد را به افغانستان و از افغانستان با
سرحد از سالهای دراز تجربه و مشاهده کرده است با هیچ وجه از

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 34 of 52

همدردی انکار کرده نمیتوانیم چرا پریشانی اقوام سرحد آزاد در افغانستان
بالضرور اثر می اندازد ازین رو سعادت و رفاهیت اقوام سرحد آزاد
همدوقت آرزو و خواهش ماست .

وکلای محترم! این است سیاست امروزه حکومت شما
که برای تان شرح کردم تا شما بی کم و کاست از حقایق واقف باشید
و در کارها دقیق شوید هر مسئله را خوب بسنجید و فیصله کنید بی پروائی
در امور مملکت گناه عظیم است شما مقدرات یک ملت بزرگ را
درین مجلس فیصله میکنید سهو و خطای شما بسهو و خطای شخصی
حساب نخواهد شد خساره آن بیک ملت و یک مملکت عظیم
الشان اسلامی عاید می شود بسیار دقیقانه و احتیاط کارانه در حل
مسائل پیش شوید شما خوب مشاهده کردید که ناعاقبت اندیشی
حکومت سابقه و عدم امتیاز کردن خیر و شر از طرف ملت چه
خساره عظیم دارد کرد هر روز این ملت را دچار مشکلات ساختن

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 35 of 52

بجز اینکه بگوئیم خیانت کردن است دیگر چه تعبیر خواهم کرد .

چون حکومت بتبوعه شما زیاده تر به مشوره اهمیت میدهد میخواهد که دائماً مصدر چنان اجراآتی شود که از ان رضای خالق و خوشنودی مخلوق حاصل و برطبق حسیات عمومی بهمه ترقیات مطلوبهٔ خود نائل شود اینک بکمال مسرت امروز این (مجلس عالی شورای ملی) را افتتاح کردم و در نظر دارم که به فضل الهی جهت معاونت فکری (شورای ملی) وحصول دیگر مطالب عالی یک (مجلس اعیان) را هم در آتی تشکیل کنم! درخاتمه شما وحکومت وعامه ملت عزیزم را بخدای سپارم واز خدا کامیابی وموفقیت مشروع تان را مسئلت مینمایم .

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 36 of 52

بعد ازان یکی از وکلای ملی برخواسته معروضه شورای ملی را قرائت نمود

معروضه وکلای محترم شورای ملی

اعلیحضرت ناجی و استقلال بخش افغانستان!

ما ملت افغانستان راجع به آن فداکاری های تاریخی که از شما مشاهده کرده ایم هر قدر امتنان اظهار کنیم کم است، آنچه را میتوانیم که بحضور اقدس شما ظاهر کنیم همانا حس فدویت ملیست که نسبت به اعلیحضرت شما در دلهای پاک خود میپرورانیم. ما ملت واضح میگوئیم که هر ملت باین امید زمام مهام خود را بدست حکومت خود میسپارد که شاید برحال زار و نزار مملکت ترحم میشود و اختیارات حیات و ممات آن ملت را سوء استعمال نمیکند و آن قوم را براه ها و روش غلط بمصائب و نوائب روزگار مبتلا نمیسازد و اختیار مال و جان ملت را باشخاص دون همت شکم پرست نمی سپارد بدیانت و اخلاق اسلامی آن

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 37 of 52

ملت مداخلت های بی جائی کند خلاصه باعث نفاق و شقاق و خانه
جنگی نمیشود .

هزار افسوس که در عصر گذشته باین عقیده و آمال بالکلی مخالفت
شد و برعکس آرزو و امید ما رفتار کردند ، بالآخره آنچه نمیخواستیم
ناخواسته واقع شد خانه و آبادی ما را آتش گرفت ، سرمایه نقد
و جنس ما تاراج و برباد شد ، امنیت از سر تا سر مملکت مفقود گردید
دزدان غاصب روی کار شدند و بقتل پیر و جوان وطن اقدام نمودند اهل
و اولاد ملت در مخاطرات و تهلکه ها سرگردان شدند ؛ نزدیک بود
شجاعت تاریخی ملت افغانستان که بتمام دنیا ظاهر و ثابت است
لکه دار و استقلال افغانستان که به مهربانی خداوند و فداکاری اعلیحضرت شما
حاصل شده است از ناعاقبت اندیشهای عصر گذشته قریب زوال
رسیده بود که خدای قادر توانا این دولت اسلامی را دوباره بنام
نامی شما احیا فرموده و اعلیحضرت شما را بسر وقت ما ملت رسانید

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 38 of 52

و وطن عزیز ما را از امحای ابدی نجات داد .

اعلیحضرتا ! شما و برادرهای فداکار و صادقتان را ملت بخوبی شناخته ایم خدمات برگزیدهٔ شما و خاندان نجیب شما در انظار ما ظاهر است ؛ ما ملت شما را نادیده و ناشناخته و امتحان ناکرده پادشاه خود انتخاب ننموده ایم ؛ بلکه با وصاف شما صغیر و کبیر و مرد و زن این ملت آشنا و گرویده بود و گرویده است ما آن همه فداکاری های تاریخی شما را که برای این ملک و ملت خود تکرارًا و عملاً اثبات فرموده اید عموماً بخاطر داریم اول وجود مفخرت نمود شما آن نائرهٔ فساد و منگل را که در عصر اعلیحضرت شهید بطهور انجامیده نزدیک بود که بکلیت اعلیحضرت شهید خاتمه بدهد ، خاموش دادن تدابیر عسکرانه و جذبات ملت خواهانه خویش شیرازه از هم گسیختهٔ امنیت و انضباط سمت جنوبی را تنظیم فرمودید ؛ دوم در جهاد استقلال از فضل الهی و همت و فداکاری اعلیحضرت شما افغانستان بیک حیات پر از افتخار تازه نایل

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 39 of 52

استقلال و شرف ملی خود را حاصل و شجاعت و مردانه گی خود را
در افظار عالم اعلان کرده است، سوم آن مساعی جمیله و خدمات
فداکارانه شما که در راه نجات مملکت و حیات دوباره ملت محبوب
تان آن موقع خطرناک انقلاب که تمام افغانستان را آتش جهل
و نفاق فرا گرفته بود و همه موجودیتش را سیلاب شقاق و خانه جنگی
بغرق و فنا تهدید میکرد موجبات مزید امتنان و خشنودی عامه ملت
قدردان تان را از شما فراهم آورده است .

اعلیحضرتا! این همه خدمات جلیلی مهم و تاریخی شما یک بر یک
در افظار فرد فرد ملت شما ایستاده است و تمام ملت افغانستان
اعتراف دارند که وجود شما از مفاخر تاریخی ما ملت است دشمنان
ما ملت هر قدر ما را قابل قبول تحریک و تشویق مفسدانه خود بدنیا نشان
بدهند و بخواهند ما را در عالم یک ملت بی اراده معرفی کنند لاکن ما بدنیا
اعلان میکنیم که ملت افغانستان رفتار و روش عصر گذشته را منافی

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 40 of 52

سعادت دنیا وعقبای خود دیده واضح وآشکارا برای برطرف کردن
آن حالت تباه کن قیام کرد واین حکومت نیک وپاک را برای
خویش تشکیل نموده وَالی مَاشَاءَاللهُ باین سلطنت وحکومت
بادیانت مشروعه خویش مطیع وفادار خواهد بود .

اعلیحضرتا! باآنکه ما ملت بشما اعتماد واثق داشتیم ودارم ونشاءالله تعالی
خواهیم داشت ، لکن ازین حسن نیت وصفائی دل اعلیحضرت شما
که حقوق مشروعه را بملت ارزانی فرموده اید وشورای ملی را تشکیل داده اید
ازصمیم دل دعا میکنیم که خدای متعال این مشوره وحکومت وملت را
وسیله ترقی وتعالی اسلام وافغانستان ساخته موجب سعادت دنیا
ورستگاری آخرت ما ملت گرداند وبا توفیق ارزانی کند که بتوانیم
آن گونه خدمات برگزیده را که در ان رضای خالق وسعادت
مخلوق دست ابراز کنیم ما از خدا مسئلت داریم که حکومت وملت
افغانستان را بشاه راه شریعت غرای محمدی صلی الله علیه وآله وسلم آشنا

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 41 of 52

و مستقیم داشته از نفاق و شقاق که موجب خذلان ابدی است دائماً مارا
مصئون و مامون دارد ما بهیچ زبان شکر این نعمت آلهی را ادا کرده نمیتوانیم
که امروز حضرت رب العزت همچو شما یک پادشاه حقوق بخشای را
بامات عنایت فرموده است .

اعلیحضرتا ! بلله الحمد که امروز ما وکلای ملت حکومت و ملت را
یک چیز میدانیم و از خدمات ج ع ج سردار محمد هاشم خان صدر
اعظم و کابینهٔ شان اظهار امتنان مینمائیم .

در موقعیکه براس کابینه افغانستان اینچنین یک ذات
حمیده صفات حضور داشته است ملت بکلی مطمئن و آسوده است
چنانچه دراین ایام صدارت سردار محمد هاشم خان می بینیم در هر طرف
مملکت بلله الحمد امنیت است حکام و مامورین مؤدبانه حرکت میکنند
ظلم و بدعت از میان رفع گردیده افغانستان به سرمایه خود قدم
بقدم تلافی مافات میکند پول بیت المال بی جا صرف نمی شود هر قدر

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 42 of 52

از مساعی این حکومت اظهار کنیم کم است .

ما ملت وفادار همیشه خدمات برگزیده شاهیر ملت خود بشرا
تقدیر کرده ایم و مشاهیر خودمان را بجان ودل دوست داریم، خائنان
که یاوه سرائی میکنند ما آنها را محققاً دشمن اسلام و دشمن افغانستان
میدانیم خدا بما توفیق ارزانی کند که در سایهٔ شریعت حضرت محمد
علیه الصلوة والسلام با اوامر شما که برای ما سراسر باعث فلاح ونجات
دارین است خویشتن را فدا کنیم تا بتوانیم در راه دین ودنیای افغان
خدمت های برگزیدهٔ را ابراز کرده باشیم .

ما ملت سیاست خارجی و داخلی اعلیحضرت شما را نیک
ومرغوب میدانیم ما ملت از ایام گذشته تا حال اعلیحضرت شما را
در قول و فعل شما صادق دیده ایم و بصدق و صفاء شما اعتماد تام داشتیم
که شما را به پادشاهی خود بالاصرار انتخاب نمودیم .

اعلیحضرتا ! شما همان شخص اید که استقلال خارجی ما ملت را بلطف

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 43 of 52

ومهربانی خدا جل وعلا شانه در عالم اسباب بسربازی و فداکاری خویش حاصل کرده اید ما شما را بانی وحامی استقلال خود میدانیم وسیاست خارجی شما را برای حفاظت استقلال افغانستان درست وصحیح میشناسیم!

اعلیحضرتا! همانطوریکه خدای متعال شما را بامداد ما ملت تا امروز کامیابی بخشیده است ما ملت الی ما شاء الله برای امداد شما بجان ومال واولاد خود حاضر وآماده هستیم شاد باشید که ملت افغانستان شما را مثل پدر مهربان خود دوست دارند وآنقدر بشما وبرادران شما وباقی اشخاص صادقیکه در راه سعادت ملت با شما فداکاری کرده ومیکند گرویده هستند که ما وکلا از شرح محبت وصمیمیت ملت قدردان تان بحضور شما ذره عرض کرده نتوانستیم.

اعلیحضرتا! ما وکلای ملت بشما عهد میکنیم تا جان در بدن ماست برای خیر حکومت متبوعه وملت ومملکت خود صادقانه خواهیم کوشید.

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 44 of 52

سپس یکی از اراکین جمعیة العلما این خطابه مدونه جمعیة العلما را خواند:

خطابهٔ جمعیة العلماء

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

فبما رحمة من الله لنت لهم ولو کنت فظاً غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین

(الحمد علی دین الاسلام) قرآن کریم از جانب خداوند رحیم باهدایت میکند وراه بهبود واصلاح جامعه را نشان میدهد وبشوراي ملی که از معظم ترین مزایای اخلاقی واجتماعی بشمار است وموجب بزرگ ارتباط کلی حکومت وملت دیده میشود ارشاد میفرماید.

تاریخ یک شاهد قوی ویک عبرت گاه پر انتباه است که هر چیز دران دیده ومشاهده میشود هیچ شبهه نباید کرد که صحیفه های تاریخی پر از

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 45 of 52

درخشان ساخته شهادت میدهد که قوت وسطوت وعزت
ملتهای که از وجود شورای ملی محروم و یا تنها شورا گفته به آن کفایه نمود
شورای حقیقی را دارا نبوده از حیث اغراض و شخصیات و عدم انتخاب
حقیقی منافع مترقبه شورای ملی را برای تأمین رفاه و ترقی جامعه کسب نکرده
اند روز بروز هیئت و رونق مجتمعه شان زائل و جامعه شان محو و مضمحل
شده اند حقیقة شورای اسلامی قوه موجده و دوام و قرار دهنده
هر نوع سعادت و بهتری جامعه اسلامیه است شوری است که دلها را
زنده و فکرها را تر و تازه میکند شوری است که اتحاد و یکانگی افراد پرا کنده
ملت را استحصال نموده عموم را یکدل و یک عقیده می سازد شوری است
که ماهیت امت را محکم کرده تأیید میدهد شوری است که شرف حیثیت
ملت را از انقلابات ضخیمه و تبدلات متنوعه مصئون میدارد
شوری است که انتظامات متینه و قوای عمومیه را وجود میدهد
شوری است که با طفال وطن عزیز خود توصیه تربیه علم و عرفان کرده

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 46 of 52

از نهال های وی مملکت رقم رقم اخذ منفعت می کند شوری است که قرار
فریضه اسلامی رهنمائی میکند تا به صغار جامعه رحم و نسبت
به بزرگان اعزاز و اکرام را رعایت ورزند و بچشم احترام بینند
شوری است که در عالم اسلام برای اوامر و نواهی شرعیه و اعتصام
قرآن پاک در اسلاف و اخلاف خدمات شانداری نموده است
و برای ترغیب و تشویق دیانت و تحصیل علوم و فنون در هر منطقه
تذاکره به منبرها برآمده علم را به نور جهل را به ظلمت معرفی فرموده است
چنانچه تاریخ صدر اول شاهد این مدعا است البته چون ایشکومت
متبوعه ما بنا بر اصرار و ذوق و شوق ما جامعه اسلامیه بر این خاک
پاک وطن عزیز ما تشکیل شده است از وقت جلوس اعلیحضرت
غازی الی الآن بسا خدمات بزرگ برای خیر و بهبودی سعادت
دارین ملت کرده اینکه افراد ذیشان محفل معظم شورای ملی را امر دادند
تا از وطن مقدس اسلامی بصورت انتخاب حقیقی در مرکز عالی مجموع

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 47 of 52

گردیده وظائف وحقوق حقه شورای ملی را اداره نمایند در نتیجه
قرار حدیث مبارک [اذا کان امراء کم خیارکم
واغنیاء کم سمحاء کم وامورکم شوریٰ بینکم فظهر الارض
خیر لکم من بطنها] لازم است که جامعهٔ اسلام را بمراتب
رفعت وعزت وشوکت سوق داده حتماً از راه اتحاد فکری حکومت
وملت تمام اسلامی آن مفاخر اسلامی وتاریخی را که باین قدر مدت
از دست ما مسلمانها بنابر غفلت وکهالت رفته واپس آنرا
تحصیل کرده بعالم دنیا نازو فخر یه نماید اگر بدقت غور کنیم برای همه
اکتسابات صنعت وتجارت وفلاحت وبرای هر گونه آبادی ها
وعمارت وبرای هر رقم تأسیسات مدنیت وزراعت
وبرای اصول قواعد حرب واستحضار آلات جهاده متوح
بلاد کدام چیز نیست که در آیات قرآنی واحادیث نبوی واصول
فقهیه مندرج نشده باشد بدرجه که وین متین ما قواعد عدل وحقوق

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 48 of 52

امر فرموده در هیچ یکی از قوانین دنیا باین پیمانهٔ علیا وجود ندارد اگر
شورای حقیقی اسلام برپا و اخلاق فاضله و اجراآت شریعت
مطهره در خطه یک حکومت اسلامیه در همه طبقات از شاه تا گدا
حکم فرما شود و احکام دین را مخالف ترقی عصری گمان نکرده
بلکه منبع جمیع سعادت های اخروی و دنیوی و اساس همه مدنیت
عصری و اصلاحات کافی بدانند و اصول اسلام را مدار و معیار
کار و بار معاد و معاش خود دانسته باشند نفوس خود ها را بریا
و کسالت و سفاهت و تنبلی تغیر نداده باخلاق جمیله و موالفت و
استقامت و فعالیت و عفت و صداقت و خداجوئی و حقوق شناسی
اصلاح نمایند و هر کسی از مه و که اهالی و مأمورین علما و مشایخ وغیره
وظیفه خود ها را شناخته رفتار نمایند یقین است که ذات ارحم الراحمین
قرار آیه کریمه (ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم)
و آیه (وما کان ربک لیهلک القری بظلم واهلها مصلحون)

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 49 of 52

هیچ گاه سعادت آن جامعه را بذلت و تباهی و خوبی شانرا بخرابی تبدیل نمیدهد .

ما جمعیة العلماء که خود ها را یگانه خدام دین و اصلاح اندیش ملت افغانستان دانسته ایم بحضار مکرم و وکلای محترم ازین روز فرخت اندوز که با افتتاح شورای ملی در میان ملت افغانستان امتیاز یافت و اینک عید بزرگ افغانستان است تبریک میدهیم و از حضورتان درین مجلس عالی مسرور یم و گفته میتوانیم له الحمد لله حکومت با دیانت و صلاحیت است و شورای ما شورای حقیقی اسلامی است از خدای متعال خود امید میکنیم که محفل جلیله شورا از ثمرات و اثرات این نعمت عظمی و فرط محبت و صداقتیکه ملت افغانستان با اعلیحضرت غازی دیانت پرست همه وقت بدلهای خود می پرورانند از راه حقه شریعت مطهره خیر الانام بهر گونه ترقیات مادی و معنوی کار گرفته نتایج مفهوم فکریه خواص و عوام خواهند نمود .

http://hdl.handle.net/2333.1/q2bvq9dq Image 50 of 52

در خاتمه زنده باد اعلیحضرت شریعت خواه ما، آسوده باد
ملت دیانت خواه ما پاینده باد ریاست شورای ملی و جمیع
مصلحین مملکت اسلامی ما آمین یا رب العالمین .

[illegible] [illegible] سلیمان [illegible]

محمد بهرام عبدالله [illegible] عبدالملک

عبدالقدیر

دین محمد زرمتی دین محمد هراتی محمد حسن

وکیل محمد [illegible]

والاحضرت مارشال شاه‌ولی‌خان غازی فاتح کابل ومرحوم والاحضرت‌شاه‌محمود خان غازی‌بایك عده مردم
بعداز نجات وطن .